# Gesprek met de hoofdrolspelers

## Aanleiding en doel;

De omgevingswet die onlangs is aangenomen door de Eerste Kamer gaat landelijk in op 1 januari 2024. In deze wet staat een vormvrije verplichting tot participatie van belanghebbende in het ruimtelijke domein. Daar de vertraging niet te maken had met de inhoud, maar met de complexe digitalisering van de wetgeving is op 28 september 2022 het participatiebeleid voor het ruimtelijk domein al vastgesteld door de gemeenteraad van Nijmegen.
Het Nijmeegse beleid bevat een ontwikkelagenda waarin benoemd staat dat het participatiebeleid en de doorontwikkeling daarvan besproken zal worden met een platform van functionele 'hoofdrolspelers'. Deze hoofdrolspelers komen uit de gemeenteraad, het college van B&W, marktpartijen, inwoners en ambtenaren. Iedere betrokkene speelt in de ontwikkeling van de beperkte ruimte in de stad haar eigen rol.
De omgevingswet bevat instrumenten die sturend zullen zijn in het ruimtelijk domein en benadrukt tevens het belang van participatie. Dan gaat het bijvoorbeeld om de omgevingsvisie, de omgevingsprogramma's en het omgevingsplan.
Het participatiebeleid is per 1 januari 2023 in Nijmegen van kracht en de praktijk moet uitwijzen of het beleid zoals het nu is vastgesteld zal leiden tot de beoogde resultaten. De ervaringen worden momenteel opgedaan en we zullen goed moeten bekijken welke aspecten effectief zijn en waar de knelpunten zich bevinden.
Het doel dat met dit beleid wordt beoogd is een versterking van de relatie en samenwerking tussen de initiatiefnemer, belanghebbenden, de gemeente en de gemeenschap, zodanig dat er gezamenlijk een belangrijke bijdrage wordt geleverd aan het realiseren van de opgaves die Nijmegen heeft in het ruimtelijke domein.

Dit voorstel heeft de intentie de gesprekken over de samenwerking tussen de hoofdrolspelers vorm te geven. Het moet duidelijkheid geven over wie welke rol heeft bij samenwerking binnen het ruimtelijke domein, hoe de samenwerking het beste kan verlopen, waar verbeterpunten liggen en hoe deze worden opgepakt. In die zin wordt het overleg gebruikt om de invoering van het participatiebeleid met elkaar te evalueren en de werkwijze in de praktijk waar nodig aan te passen.

Doel:
door middel van constructieve gesprekken over en evaluatie van opgedane ervaringen en de invulling van de verschillende rollen een bijdrage te leveren aan de implementatie en het verbeteren van het nieuwe participatiebeleid.

Dit voorstel benoemt
- de context waarbinnen de gesprekken plaatsvinden,
- wie vanuit welke functies/organisaties lid zijn van dit overleg,
- De vorm van aanpak die deze gesprekken moet helpen succesvol te zijn
- Hoe de agenda wordt bepaald en de frequentie van samenkomst.

## Context;

In Nijmegen staan we momenteel voor grote opgaven op het gebied van woningbouw, binnenstedelijk bouwen, klimaatadaptatie en energietransitie. Onder andere deze opgaven hebben een grote impact op de stad en haar inwoners. Het is daarom van belang dat het gesprek met de hoofdrolspelers in deze context wordt bekeken.

*Woningbouw* is een dringende kwestie in Nijmegen, omdat er behoefte is aan betaalbare en duurzame huisvesting voor de groeiende bevolking. Het efficiënt gebruik maken van de beschikbare ruimte, o.a. door binnenstedelijk bouwen en de keuze voor het type woningen, is essentieel om tegemoet te komen aan de vraag naar woningen en tegelijkertijd de leefbaarheid van de stad te behouden of zelfs te verbeteren.

Daarnaast staat *klimaatadaptatie* hoog op de agenda. Nijmegen moet zich aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering, zoals extreme weersomstandigheden en stijgende waterstanden. Het is van belang om de stad veerkrachtiger te maken, bijvoorbeeld door de totale infrastructuur in ogenschouw te nemen, meer groen in wijken, een duurzamer waterbeheer en hittebestendige maatregelen te implementeren.

## Gesprek met de hoofdrolspelers

De *energietransitie* is een andere cruciale uitdaging. Het streven is om over te schakelen naar duurzame energiebronnen en de CO2-uitstoot te verminderen. Dit vereist de ontwikkeling van hernieuwbare energieprojecten, energie-efficiëntie en het betrekken van de gemeenschap bij deze overgang.

In het ruimtelijke domein zijn een vijftal spelers die ieder een eigen rol vervullen. De gemeenteraad heeft daarbij een kader stellende rol, het college een bestuurlijke en programmerende rol, ambtenaren een adviserende en ondersteunende rol, marktpartijen een helpende en uitvoerende en inwoners (waarvoor uiteindelijk de opgaves van de stad worden gerealiseerd) een belanghebbende en/of uitvoerende rol.
Een verdere toelichting op deze rollen staat in het participatiebeleid. Als deze hoofdrolspelers tot een goede samenwerking komen, dan zijn zij, met elkaar, het beste in staat om de opgaves van de stad te realiseren.

**Samenstelling van het overleg;**
Het team van hoofdrolspelers wordt samengesteld uit “afgevaardigden” van de betrokken organisaties die belangrijke functies/taken vervullen in het proces. Nu zijn de deelnemers niet “gekozen” door een achterban, maar het uitgangspunt is wel dat de deelnemers hun inbreng leveren vanuit het perspectief van de rol welke zij vervullen en dus niet een bijdrage leveren vanuit een persoonlijk belang. Voor de ene partij zal het gemakkelijker zijn om de achterban goed te vertegenwoordigen dan voor de andere. Belangrijk om daar tijdens de bijeenkomst aandacht voor te hebben. De vraag hoe de uitkomsten getoetst worden zijn ook onderdeel van het gesprek. De rollen zijn in deze gelijkwaardig, iedere deelnemer heeft een gelijke inbreng wanneer het gaat over het evalueren en vaststellen hoe verder met elkaar gewerkt moet worden.

**Leden in het overleg (totaal van 13 leden):**
**College 2 leden;**
Noël Vergunst en Jean-Paul Broeren
**Markt 2 leden;**
2 ontwikkelaars uit de markt
**Inwoners 4 leden;**
2 leden van de GWBN, zo mogelijk ook ter aanvulling leden van Nijmeegse organisaties waarvan de inbreng verrijkend kan zijn. We denken daarbij aan een student, het zelfregiecentrum(gehandicaptenbeleid} bijvoorbeeld.
**Ambtenaren 3 leden;**
Een projectontwikkelaar, een omgevingsmanager, een specialist op het gebied van infrastructuur en de adviseur participatie.
**Gemeenteraad 2 leden;**
2 raadsleden van de werkgroep burgerparticipatie……

**Begripsomschrijving;**
**Hoofdrolspelers;** raad, college, inwoners, ambtenaren en marktpartijen
**Participatie;** het kenbaar kunnen maken van belangen op het juiste moment en de tijdige beantwoording van wat er met de belangen en de input van de participanten wordt gedaan binnen de reeds vastgestelde kaders (in omgevingsvisies en gebiedsvisies).
**Informeren;** informeren is geen participatie, wel het startpunt. Wil een participatieproces kans van slagen hebben dan is het van wezenlijk belang dat de betrokkenen tijdig geïnformeerd worden. Informeren is altijd een vereiste.

**Vorm van aanpak;**
Het overleg van de hoofdrolspelers buigt zich over de vraag hoe gekomen kan worden tot een goede samenwerking tussen de spelers in het ruimtelijke domein, wat daarin goed gaat, wat beter kan en hoe dat gerealiseerd kan worden. Daarnaast kan de invoering van het participatiebeleid voor het ruimtelijke domein worden geëvalueerd. De aanpak om dat te realiseren ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

1. Het benaderen van mensen welke kunnen deelnemen aan het overleg;
2. Het delen van de opzet van het overleg met betrokkenen;
3. Parallel:
    a. Het voeren van individuele gesprekken met betrokken hoofdrolspelers over de samenwerking binnen het ruimtelijk domein, de rolverdeling en invulling daarvan;

## Gesprek met de hoofdrolspelers

   b. Een eerste overleg waar hoofdrolspelers kennis maken en de opzet wordt toegelicht.
4. Het bespreken van de uitkomsten van de gesprekken met de hoofdrolspelers en het geven van een toelichting op de nieuwe omgevingswet en het participatiebeleid
5. Het bepalen van vervolgstappen

De instrumenten (visies, programma's en vergunningen) zoals benoemd in het participatiebeleid voor het ruimtelijk domein worden samen bekeken en met name de samenwerking tussen de hoofdrolspelers bij de uitwerking van deze instrumenten. In de gemeente Nijmegen gaat het om de omgevingsvisies, de gebiedsvisies, (deel)programma's, het ambitiedocument, het omgevingsplan en de omgevingsvergunning. Telkens wordt met elkaar gezocht naar de gewenste rollen voor de hoofdrolspelers en welke kaders daarbij helpend zijn. Altijd met het oog op hoe de samenwerking tussen de hoofdrolspelers eruitziet en eruit zou moeten zien. De adviseur participatie zal tussentijds (na het eerste overleg) bij de individuele hoofdrolspelers vragen waar de samenwerking volgens die specifieke speler verbeterd kan worden. Hiervan zal een verslag toegestuurd worden naar alle hoofdrolspelers. Dit kan als input dienen voor een volgend overleg.

**Hoe komt dit overleg tot een advies;**
In beginsel gaan we uit van een respectvolle benadering over en weer en erkennen we dat niemand het sluitende antwoord heeft op wat goede participatie inhoudt. Deze open houding moet de groep helpen om tot reële en zinvolle adviezen te komen. De gespreksleider zal hier scherp op sturen.
Tijdens de bijeenkomsten wordt gestreefd naar;

- Een gedeelde analyse
- Gelijkwaardigheid en evenredige inbreng
- Geen verwijten over en weer
- Focus (geen plaats om andere trajecten op tafel te leggen of ongenoegen te uiten over situaties die niet voorliggen)
- Een gemeenschappelijk gedragen advies

De adviezen die uit dit overleg voortkomen zijn een advies voor een of meerdere hoofdrolspelers.

**Organisatie van het hoofdrolspelersoverleg;**
Jaarlijks komt dit overleg 3 keer bij elkaar. Elke keer op een avond, beginnend in het najaar. De bijeenkomsten duren 2 uur. De adviseur participatie zorgt voor de agenda en legt die op voorhand voor aan de deelnemers. Ook maakt hij een verslag van iedere bijeenkomst. De verslagen worden naderhand met de hele groep gedeeld. Als er meningsverschillen zijn, worden die boven tafel gehaald en met elkaar gekeken wat de verschillen zijn en of het noodzakelijk is die op dit moment te beslechten of dat ze overkomelijk zijn en er verder gegaan kan worden met de inhoud.

**Evaluatie;**
Na 3 bijeenkomsten wordt een evaluatie gepland die in eerste instantie schriftelijk wordt gedaan. Als er uit de evaluatie blijkt dat er meer nodig is, wordt een overleg met de hoofdrolspelers georganiseerd om de evaluatie met elkaar te bespreken.

**Voorstel voor de agenda;**
De eerste bijeenkomst staat in het teken van kennismaking en biedt ruimte om vragen te stellen over het participatiebeleid en hoe de betrokkenen met elkaar tot een besluit komen.
Daarnaast zal ook een presentatie gegeven worden over het participatiebeleid voor het ruimtelijk domein, zodat eenieder met dezelfde kennis begint.
Dit eerste overleg staat ook in het teken van het bespreken van de aanpak en het bepalen van de volgende agenda. Voorstel daarvoor is dat er bij de volgende bijeenkomst 3 participatietrajecten worden uitgelicht die met elkaar worden doorgenomen om al een eerste gevoel te krijgen wat het beleid teweegbrengt, wat knelpunten zijn, wat goed werkt etc.

**Middelen om de doelen te halen;**
Een collega uit het netwerk Ontwikkelkracht zal dit overleg tot een werkbaar gremium vormen.